

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

До 45-річчя заснування
кафедри української мови РДГУ

Актуальні проблеми сучасної філології

МОВОЗНАВЧІ СТУДІЇ

Збірник наукових праць
Випуск XVI

*Наукові записки
Рівненського державного
гуманітарного університету*

Рівне–2008

ББК 81 Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії. Збірник наукових праць Рівненського
А 43 державного гуманітарного університету.
4 Вип. 16. – Рівне: РДГУ, 2008. – 174 с.
УДК
811.161.2

Ювілейний збірник, присвячений 45-річчю заснування кафедри української мови РДГУ, містить статті з актуальних проблем мовознавства, граматики, словотвору, лексикології, термінознавства, лінгвістики тексту, мовної освіти.

Для науковців, викладачів, аспірантів і студентів-філологів.

Редакційна колегія:

Головний редактор **Шульжук Каленик Федорович**,
доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри української мови
Рівненського державного гуманітарного університету,
Дійсний член Академії наук вищої школи України

Члени редакційної колегії:

1. **Вихованець І.Р.**, член-кореспондент НАН України, доктор філологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту української мови НАН України (м. Київ).
2. **Гуйванок Н.В.**, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української сучасної мови Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича.
3. **Загнітко А.П.**, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Донецького національного університету.
4. **Іваницька Н.Л.**, доктор філологічних наук, професор кафедри методики лінгвістичних дисциплін Інституту філології і журналістики Вінницького державного педагогічного університету ім. М.Коцюбинського.
5. **Кірілкова Н.В.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
6. **Кузьмич О.О.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
7. **Мандрик Н.В.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри методики викладання та культури української літератури Рівненського державного гуманітарного університету.
8. **Степанова О.І.** кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
9. **Тищенко О.В.**, доктор філологічних наук, професор, проректор з наукової роботи Рівненського інституту слов'янознавства Київського славістичного університету.
10. **Шкарбан Т.М.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
11. **Шульжук Н.В.**, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри методики викладання та культури української мови Рівненського державного гуманітарного університету.

Упорядник: Степанова О.І.

Друкується за рішенням вченої ради
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 10 від 29 травня 2008 р.)

За точність і грамотність публікацій відповідають автори. Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Адреса редакції: 33000, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12. Рівненський державний гуманітарний університет.
(вул. Остафова, 31; кафедра української мови)

ISBN 966-72-81-04-9

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2008.

очі, / і у флейти-тополі блавав хтось покаянь. (Чубай 1: 40 # 1968)

Цвісти-буяти, дієсл., ...Де жасмин цвіте-буяє, / де троянди розквітають, / на завітчанім балконі / дивлюсь-видивляюсь... (Чубай 1:224 #~70-і)

Нами було опрацьовано 54 авторських новотворів поета. Частиномовний аналіз показав, що автор найчастіше вдається до оказіонально-предметної номінації, тобто найбільшу групу становлять іменники – 21 (39%), менш чисельні є групи прикметників та прислівників – по 9 одиниць, що становить по 17 % усіх авторських новотворів. Автор не залишає поза увагою і групу дієслів, серед яких зафіксовано 8 одиниць, тобто 14 %. Нами було подано 7 ілюстрацій вживання дієприкметників, що становить 13%.

Новотвори Грицька Чубая є, хоча і не чисельними, але надзвичайно різноманітними, вони несуть у собі значне смислове навантаження, виступаючи як найбільш виразний і разом з тим економний засіб характеристики явищ і подій. Для кожного образу, для

кожної теми поет знаходить відповідні лексичні новотвори, різноманітні своєю змістовою стороною та формою, що викликає у читача особливу увагу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вокальчук Г.М. Авторський неологізм в українській поезії ХХ століття (лексикографічний аспект) / За ред. А.П. Грищенка: Монографія. – Рівне: Науково-видавничий центр „Перспектива”, 2004. – 524 с.
2. Вокальчук Г.М. Я – безразковості поет (словотворчість Михайля Семенка): Монографія. – Рівне: Перспектива, 2006. – 201 с.
3. Кравець Д.В. Чубай з роду Гетьманів. Монографія. – Рівне: Волинські береги, 2007. – 300 с.
4. Словник української мови: В 11 т. – К.: Наукова думка, 1973–1982.

SUMMARY

This work is an attempt to compile a personal vocabulary of Hryhoriy Chubay's poetical occasionalisms. The attention is paid to grammatical qualification and chronological characteristics of the individual-author's neologisms. The vocabulary is compiled according to the pattern represented by Vokalchuk H.M. in „Short Vocabulary of the Author's Neologisms in Ukrainian Literature of the 20th century” (2004).

УДК 811.161.2'367.623:821.161.2-1

Наталія АДАХ

ПРИКМЕТНИКОВІ НОВОТВОРИ В ПОЕТИЧНОМУ СЛОВНИКУ ВАСИЛЯ БАРКИ

У статті аналізується семантика індивідуально-авторських прикметників-новотворів, зафіксованих у творчому доробку Василя Барки.

Ключові слова: *оказіональні прикметники, прикметники-новотвори, кольоративи, кольороназви-композиції.*

У вітчизняному мовознавстві в останні десятиріччя активно досліджуються проблеми індивідуально-авторського словотворення (О. Стишов, Г. Вокальчук, Н. Сологуб, В. Герман, Г. Сюта, Т. Юрченко, Ж. Колоїз, А. Нелюба, О. Жижом та ін.). Опис словотворчих можливостей слів різних частиномовних класів є важливим завданням оказіональної деривації. Вивчення проблем індивідуально-авторської номінації вимагає різноаспектних досліджень, результати яких сприятимуть поглибленню знань про специфіку

творення неологізмів у сучасному поетичному мовленні, визначенню перспектив функціонування оказіональних лексичних одиниць у складі національної мови.

Увагу дослідників привертає індивідуальний стиль поета-емігранта Василя Барки – письменника і науковця, сміливого експериментатора у царині оригінальної лексичної номінації. Предметом аналізу вже були словотвірні-функціональні, лексикографічні та статистичні особливості мови В. Барки [1; 2; 3; 4]. Втім, спадщина поета з мовознавчого погляду і дотепер

є малодослідженою. Хоча творчість письменника аналізувалась переважно у літературознавчому аспекті в працях вітчизняних науковців В. Пушко, Ю. Шереха, Г. Грабовича, Т. Голована, Т. Салиги та ін. Ґрунтовне вивчення й лінгвістичне осмислення однієї з яскраво індивідуальних особливостей ідіостилю Василя Барки – його плідної словотворчості – сприятиме поглибленню та примноженню теоретичних знань і здобутків у сфері оказіональної номінації. Джерельною базою для лінгвістичних спостережень обрано художні тексти поета. Завданням пропонованого дослідження є аналіз семантичних особливостей оказіональних прикметників, засвідчених у поетичному доробку Василя Барки.

Прикметникові як частині мови відведена роль називати ознаки, властивості об'єктів позамовної дійсності і виражати їх через зв'язки з цими предметами. Оказіональні прикметники складають 25% новотворів, представлених у поетичному словнику В. Барки. Вони не тільки характеризують, а й уточнюють ознаки предметів, явищ, понять, виражають різну міру вияву ознаки, суб'єктивну оцінку денотата: *біловишневий* обрій, *блакитнокрильна* річка, *голубинолебедине* серце, *півадська* невесінність.

За значеннями і граматичними особливостями прикметники в сучасній українській мові поділяються на якісні та відносні. Центр (ядро) категорії прикметника становлять якісні прикметники. Своїми граматичними формами вони відтворюють не тільки реальну ознаку, а й її об'єктивно існуючі критерії: кількість і якість [7: 97].

У поезії В. Барки якісних прикметників мало: частина з них представлена формами вищого та найвищого ступеня порівняння прикметників, решта – похідні одиниці з семантикою кольору. Міра ознаки, що притаманна якісним прикметникам, є специфічним денотативним (реальним) значенням, ознака як властивість предмета неможлива без своєї якісної і кількісної градації – спеціального виміру інтенсивності і повноти [7: 101]. У мовотворчості В. Барки є якісні прикметники вищого (*пребагряніші* рани, *світанковіша* течія) і найвищого ступеня інтенсивності ознаки: *найсвітліші* барви, *найгрантіші* дім, *найнеквітніший* край, *найніжноводніша* річка,

найнауковіша подоба, *найпінкіше* пір'я, *найсвітляніший* цвітик, *найсемицвітніша* з'ява, *найсиньобровіші* тучі. Варто зазначити, що поняття інтенсивності ознаки формується тоді, коли предмети порівнюються не за ознакою, а за мірою її вияву. Найвищий ступінь порівняння означає, що в одному предметі є найбільше певної якості: *найпекляніші* (дуже важкі) муки, *найпренесамовитіша* (дуже безтямна) міна, *найпроменистіша* (дуже осяйна) радість, *найсніжніший* (дуже крижаний, холодний) поклик. Прикметники саме з такими граматичними особливостями і графічним оформленням (відповідна оказіональна початкова форма) цілком задовольняли автора.

Відносні прикметники називають ознаки предметів не прямо, а через їх зв'язки, різного характеру відношення з іншими предметами або діями. У поезії В. Барки можна виділити такі ЛСГ відносних прикметників відповідно до змісту ознаки предмета, закладеного в семантику твірної основи:

загальної відносності: *грезетинний*, *димезний*, *димрявий*, *тайничний*;

прикметники, які виражають ознаки з відношенням матеріалу або речовини і містять сему речовинності (предметності): *грезетний*, *стихарний*, *грезетноскатерний*, *круглостінний*;

із семою темпоральності: *щозимній*, *щовесінній*, *перводенний*;

поняття щодо розміру, обсягу, ваги, кількості: *багатобджолій*, *великий-сонцеликий*, *восьмизвірній*.

Майже всі з названих новотворів неекспресивні, основна їх функція – лаконічно назвати ознаку. Лише окремим інноваціям притаманна експресивність, при цьому важливу роль відіграє семантика мотивуючого слова. Так, новотвір *димрявий* можна розглядати як контаміноване утворення *дим* + *мряка*, що остаточно з'ясовується в контексті: *В мережці димрявій! не погасивши / ні корабля: ліхтарний поблиск. Мережка димрява* – це невиразна мережка, яка утворюється внаслідок густого дрібного дощу. Отже, відносні прикметники є носіями лексико-семантичних значень, які виникли на основі значень лексем, об'єднаних у ряди за спільною семантичною функцією: відтворювати формами ад'єктива позамовну дійсність: предметність, величину, кількість, простір і час [7: 99].

У творчому доробку поета кількісно переважають складні прикметники-новотвори, які значно багатші у семантичному відношенні. Серед композитів найбільше ад'єктивів з колірним компонентом. У сучасній поезії сполучуваність назв кольорів з назвами різних понять відбиває закономірності використання традиційних образів, які стали певною мірою поетичними символами, і новаторське вживання назв із семантикою кольору використовується для створення емоційно-оцінних метафоричних означень [8: 257]. Семантика прикметників, у яких поєднується колірний компонент з іншою ознакою денотата, є досить складною. У семантичній структурі новотворів перший компонент-кольоратив поєднується з другим компонентом, що містить наступні семи:

'явище природи': *біловодний, сивохмарний*;

'назва предмета': *біловівтарний, синьовіконний, голубостріхий*;

'соматичне поняття': *зеленокрилий, синьогрудий, блакитнокрильний, багрянорогий, золотоока*;

'рослина, її частини': *зеленотравий, голубоцвітний, зеленоцвітний, племіннолистий* – та ін.

Варто зазначити, що серед складних прикметників-новотворів виокремлюється група композитів, що містить два компоненти із семою кольору: *біловишневий, білосрібний, жовтосріблистий, рожевозолотий*. У поетичній мові колір може характеризувати деякі ознаки індивідуального стилю автора. Так, у поезії В. Барки переважають кольороназви-композити з компонентами біл(о)-, зелен(о)-, синь(о)-, золот(о)-, срібн(о)-, які відображають особливості його світогляду та естетичні позиції. Приміром, у народній символіці кольорів *зелений* є кольором надії, кольором молодого трави, весняного оновлення [6: 13], тому і в творах В. Барки він є кольором всього молодого, прекрасного: *зеленоволосі верби, зеленолазурне подвір'я, зеленосизі голуби*. У художньому мовленні прикметник *білий*, крім колірної ознаки, має значення "чистий, радісний, приємний, урочистий, ясний" [6: 13]. Така ж семантика прикметників-кольороназв у В. Барки: *біловодна річка, білоусті лілії*. Семантика названих компонентів виразно оцінна. Позитивна оцінка міститься у прикметниках із компонентами біл(о)-, зелен(о)-, синь(о)-, золот(о)-.

Негативна оцінка характерна для ад'єктивів із компонентом чорн(о)- [9: 8], пор.: *Чудо: в світотворі відродилась / білоогненна прозорість; Я мерзооких виб'ю на грязі, а в світі, – зеленолазурному подвір'ї, – затверджу чесний суд, закон поставлю...; Стала в лазурі туча, / туча чорнокитуча...; Рвучкою похмурістю, в гніві, руйнує / споруди: видні з смерти тільки йому – / на вихідності горя, в тьму чорнотрунну: / як вигляд сузір'їв, коли помруть*. Семантика прикметника *чорний*, крім колірної ознаки (*чорнокрапчаста* комашка), має символічне звучання: кольороназва є уособленням зла, суму, печалі: *чорнокривава* тінь, туча *чорнокитуча*. Отже, автор використовував назви на позначення кольору із традиційною семантикою у прямому значенні, які легко здатні набувати у поетичному мовленні переносних значень. Такі прикметникові номінації утворюються на основі словосполучень, у котрих один із компонентів є якісним прикметником із значенням кольору, а другий – іменником з конкретним значенням: *біловівтарна* зірка, *синьозвідний* лук, *срібнодержавна* зима, *сивовітрильні* тучі, *чорнокрилі* тіні.

Василь Барка вдало експериментував у створенні прикметникових новотворів, у яких перший компонент із семантикою 'число'. До таких одиниць належать номінації з компонентами:

дв(о)-: *двоблискавчаний, дводумний, двозвірний*;

тр(и)-: *трибратний, тривесний, трисвітлий, трихресний*;

шест(и)-: *шестипламенний, шестипромінний*;

сем(и)-: *семипелюсний*;

ст(о)-: *стогалузничний, стозірний, стотисячоустий*;

тисяч(о)-: *тисячоліций, тисячокопитний*;

мільйонн(о)-: *мільйоннолітній, мільйонноокий*.

Найпродуктивнішими у творенні авторських складних прикметників є компоненти, що містять у своєму складі кількісні числівники дв(о)-, тр(и)-, які вказують на означену кількість: *дводумний, трисестрий*, і ст(о)-, що вказує не на точно визначену кількість, а на вищу міру вияву ознаки: *стосурмний, стозвучний*. Число *два* вживається із значенням бінарності або парності: *двоблискавчана* орда, *двозвірна* сила. Число *три* у міфологічній свідомості російського народу асоціювали з ситуаціями, яким надавали

сакрального значення [5: 7]. Ми розглядаємо це число як один з різновидів релігійного концепту, що містить семи: 'інтенсивності': *трисвітле* сонце; 'визначеної і невизначеної кількості': *трибратні* сузір'я, *трихресні* смутки. Число "сім" – це біблійне число, яке в релігійній літературі означає 'повноту, гармонію, вичерпаність' [5: 12]: *семипелюсні* іскри, *найсемицвітніша* з'ява. Крім розглянутих вище прикметників, у поетичному словнику В. Барки засвідчено новотвір з компонентом багат(о), що вказує на неозначену кількість: *багатобджоле* поле.

Композити характеризують денотат за найрізноманітнішими ознаками. Якщо врахувати, що у складному слові здебільшого один із компонентів є стрижневим, то умовно можна класифікувати прикметники-композиції за семантикою передусім стрижневого компонента. Згідно з цим в основу складних номінацій покладено такі ознаки денотатів (у контексті новотворів можуть уживатись у переносному значенні):

назви частин тіла (організму) істоти (в т.ч. людини): *білоуста* (лілія), *високоброві* (вітерці), *зеленозубий* (рев), *куросліпий* (маляр), *огнерукий* (старчик), *кригоока* (красуня), *айстроокі* (сузір'я), *блакитнокрильна* (річка), *звірокрила* (спокуса), *голубинолебедине* (серце), *рибокровна* (в'язина);

колір (відтінок кольору): *зеленосиня* (земля), *зимно-білий* (лоб), *бліднозолоте* (око), *пурпурно-полум'яна* (глибочина);

психічне сприйняття об'єкта: *доброструнні* (кобзи), *грізно-сизе* (мовчання), *милострунна* (лютня);

матеріал, з якого виготовлений предмет: *бронзомедальні* (чиновники), *рудоцегляна* (стіна);

форма, розмір предмета: *великолюдна* (площа), *високосквітні* (віки), *дальнопланетні* (прилетні).

Прикметникові композиції відзначаються несподіваністю, незвичайністю поєднання компонентів у межах одного слова: *солодкогрімний*, *скорбно-радісний*, *сузірнокольоро-світучий*, *шипшинноризий*, *трояднолілейний*.

У поезії В. Барки найчастіше вживаються індивідуально-авторські прикметники-новотвори з колірним та числівниковим компонентом, які беруть активну участь у створенні метафор, порівнянь,

епітетів: *вихройдучий* рій, гора *шипшиннориза*, *трояднолілейний* едем, *рожевоцвітне* світання, *біловітарна* зірка, туча *чорнокитуча*, *алмазносвітловий* закон.

Наявність значної кількості прикметникових новотворів у поетичному словнику Василя Барки свідчить про активну і плідну увагу поета до пошуків нових виражальних засобів на позначення статичних ознак денотата. Подальше комплексне вивчення специфіки індивідуально-авторських прикметників-новотворів є одним із перспективних напрямів дослідження неологічної лексики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Адах Н. Авторський неологізм у поетичному тексті Василя Барки // Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії: Зб. наук. праць Рівнен. держ. гуманітар. ун-ту. – Рівне, 2004. – Вип. 12. – С. 65–68.

2. Адах Н. Граматичні особливості авторських новотворів Василя Барки // Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії: Зб. наук. праць Рівнен. держ. гуманітар. ун-ту. – Рівне, 2005. – Вип. 13. – С. 164–166.

3. Адах Н. Новотвори Василя Барки з погляду статистики // Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії. Зб. наук. праць Рівненського держ. гуманітар. ун-ту. Вип. 15. – Рівне, 2007. – С. 87–91.

4. Адах Н. Словник авторських лексичних новотворів у поезії Василя Барки // Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії. Зб. наук. праць Рівненського держ. гуманітар. ун-ту. Вип. 14. – Рівне, 2006. – С. 47–50.

5. Аргуткіна О.А. Концептуально-семантичний і функціональний аспекти мікросистеми "Число": Автореф. дис. ...канд. філол. наук. – Харків, 2001. – 19 с.

6. Бабій І.М. Семантика, структура та стилістичні функції назв кольорів у сучасній українській мові: Автореф. дис. ...канд. філол. наук. – К., 1997. – 21 с.

7. Безпояско О.К., Городенська К.Г., Русанівський В.М. Граматика української мови. морфологія: Підручник. – К.: Либідь, 1993. – 336 с.

8. Культура української мови: Довідник / С.Я. Єрмоленко, Н.Я. Дзюбишина-Мельник,

К.В. Ленець та ін.; За ред. В.М. Русанівського. – К.: Либідь, 1990. – 304 с.

9. Рудь О.М. Структура, семантика та

функціонування складних прикметників в українському постичному мовленні ХХ ст.: Автореф. дис. ... канд.

філол. наук. – К., 2002. – 18 с.

РЕЗЮМЕ

В статтє анализируются индивидуально-авторские имена прилагательные, существующие в поэтической речи В. Барки. Описываются качественные и относительные, а также сложные имена прилагательные.

УДК 821.161.2'37

Наталія КІРІЛКОВА

ДІАЛЕКТНА ФРАЗЕОЛОГІЯ РІВНЕНЩИНИ

Діалектна фразеологія безпосередньо відображає умови життя народу. Широке коло асоціацій фразеологічних синонімів говірок Рівненщини є тому підтвердженням.

Ключові слова: діалектна фразеологія, внутрішня форма фразеологізму.

Народна фразеологія у діалектному мовленні виявляється у всьому своєму багатстві. Кількість фразем Рівненщини лише однієї семантичної групи суттєво різняться від одиниць, що засвідчують словники літературної мови. Завданням нашого дослідження є вивчення фразем, що побутують у говірках Рівненщини, зокрема їх компонентного складу та внутрішньої форми. Діалектна фразеологія була об'єктом аналізу у статтях С.П. Бевзенка, Ю.Ф. Прадіда, М.Т. Демського, внутрішню форму фразеологізму як відтворення самобутності мовного колективу досліджує О.А. Майборода та інші мовознавці.

Одним із найбільших гнізд є група фразеологічних синонімів для передачі особливостей мовлення як однієї з найістотніших ознак людини. Таких фразем не лише багато, але й вражає широке коло асоціацій, пов'язаних із процесом мовлення. Порівнюються предмети, явища, ознаки, дії, внаслідок чого ознака за дією виступає дуже яскраво. Прагнення пізнати свого співбесідника приводить людську думку до порівняння, яке в діалектній мові є колоритним, часом несподіваним.

На території Рівненщини є два наріччя – поліське і південно-західне. Репертуар діалектних фразем в них суттєво відрізняється, що зайвий раз доводить відому думку про те, що фразеологія безпосередньо відображає життя народу. У говірках Радивилівського району активно вживаються усталені вислови, в яких є компоненти – назви свійських тварин, птахів: *порося, свин'а, кобила, корова, віць'а, півень, курка, гусак, індик (блейати н'іби коза (в'івць'а) недор'ізана* (Круп.),

гелготит' йак гусак без н'ірія (Під.), *гелгати йек йендик здохлий* (Баш.), *жванд'іти йак гиндичка на дручку* (Під.), *завив басом, йак бугай (бик) часом* (Круп.). У поліських говірках частотними є фраземи, що виникли в результаті спостереження за природою (*йак гр'ім до сонц'а* (Коз.), *йак сн'іг у петр'івку* (Бор.), поведінкою тварин (*випустити к'іхт'і* (Бор.), *пйавкоюу вйідатис'а* (Глин.), *вйун кручений* (Круп.), *з'іrvatис' з цепу* (Бор.), *жувати жуїку* (Круп.). У багатьох одиницях внутрішній образ пов'язаний із водою або водоймами. Серед свійських тварин у поліських говорах компонентами є *собака, кіт і курка (кури)*, проте набагато частіше у порівнянні з південно-західними говірками тут згадують сороку, а також мух, в'юна, жабу, вужа, гадюку. Плазуни, з якими порівнюється людське мовлення, виступають носіями агресії, претензійної поведінки: *пнеца йак жаба на корч* (Круп.), *сичит' гад'укоюу* (Глин.).

У визначенні фразеологізмів звичайно підкреслюють їх усталеність і відтворюваність, що сприяє збереженню архаїчних елементів різної глибини, проте зібраний нами матеріал засвідчує і досить швидку реакцію мовців на зміни у довколишньому середовищі, мовлення асоціюється з певними подіями, ситуаціями, випадками, оказіональні трансформації підхоплюються і стають загальновідомими у говірці, зазнають наслідування. Так, у південно-західних говірках області є одиниці: *теребити йак д'ід качани на малайі* (Баш.), *вит'іпувати йак конопл'і* (Під.), *крутит' йазиком йак веретеном* (Круп.), *йак золою мийє* (Коп.). Вони пов'язані із втраченими трудовими процесами. У

ЗМІСТ

Розділ I. Актуальні проблеми синтаксису.....	3
Шульжук К.Ф. Проблема моделювання складного речення	3
Шкарбан Т.М. Часові параметри предикативних одиниць у складних конструкціях з однорідною супідрядністю	9
Давнюк С.В. Особливості використання засобів зв'язку у складних конструкціях з сурядністю і звичайною підрядністю	12
Щербачук Н.П. Функціонування суб'єктних синтаксем у семантично елементарному реченні	16
Шульжук Н.В. Фразеологізовані конструкції у структурі складного речення діалогічного мовлення.....	21
Ричагівська Ю.Є. Стилїстична багатозначність складних безсполучникових конструкцій у поетичному мовленні.....	25
Парфенюк Л.А. Словосполучення як будівельний матеріал для речення в сучасній малій прозі.....	28
Розділ II. Проблеми морфології та історії граматичних форм у слов'янських мовах.....	32
Мединська Н.М. Семантична диференціація прикметникової ознаки.....	32
Мандрик Н.В. Розвиток граматичної думки в Україні XIV–XVII ст	37
Кашуба Н.П. Варіативне керування дієслів родовим та знахідним відмінками в сучасній словацькій мові	41
Розділ III. Актуальні проблеми лексикології, лексикографії, діалектології, термінознавства.....	46
Вокальчук Г.М., Максимчук В.В. Семантичні особливості авторських лексичних новотворів поетів Рівненщини.....	46
Гаврилюк Н.В. Лексикографічне опрацювання індивідуально-авторських новотворів (на матеріалі інновацій неокласиків).....	50
Тимочко О.Б. Словник авторських новотворів у поезії Грицька Чубая.....	54
Адах Н.А. Прикметникові новотвори у словнику Василя Барки	57
Кірілкова Н.В. Діалектна фразеологія Рівненщини	61
Войцешук Л.А. Афористичні вислови в мові української класичної драматургії.....	63
Совтис Н.М. Польські письменники XVI–XIX ст. з етнічних українських територій і їх роль у збагаченні словникового складу польської мови за рахунок українізмів	66
Степанова О.І. Метафора у сфері сучасної терміносистеми.....	72
Жирик О.А. Модифікація семантичної структури стилїстично транспонованих термінологічних одиниць.....	75
Павлова О.І. Музична терміносистема як об'єкт зіставних досліджень.....	81
Розділ IV. Актуальні проблеми лінгвістики тексту, зіставного мовознавства	89
Деменчук О.В. Методологія лінгвістики чуттєвого сприйняття: гносеологічні передумови експерієнціальної номінації.....	89
Сербїна Т.Г. Модифікація логоепїстем у газетних текстах	92
Потапчук С.С. Реалізація якісних ознак моральної чистоти в паремійних одиницях англїйської та української мов	96
Чеберяк А.М. Жанрово-стильові особливості відкритого листа.....	101
Розділ V. Проблеми мовної освіти та культури мовлення.....	108
Лещенко Г.П. Основні складові комунікативної методики роботи з текстом.....	108
Свірчук Т.І. Поняття компетентності та компетенції у працях сучасних педагогів та лінгводидактів	115
Крижанська О.М. Шляхи виховання та формування україномовної особистості	122
Антончук О.М. Аналіз дисертаційних досліджень із методики навчання орфографії.....	127

Мельник Л.Л. Мовленнєва компетенція студентів-філологів I курсу в умовах реалізації кредитно-модульної системи навчання	131
Олексієвець Л.С. Особливості використання лексичних одиниць у діловому мовленні.....	135
Кузьмич О.О. До проблеми вивчення складносурядних речень.....	139
Мушировська Н.В. Теоретичні засади формування вмінь сприймати усне і писемне мовлення.....	142
Бобрикова Ю.В. Формування поетичної культури як джерело засвоєння високих форм мовлення старшокласників	147
Вокальчук Є.Л. Актуальні проблеми культури мови в українському спортивному теледискурсі	152
Гетманчук Н.О. Комплексне вивчення прийменника як засіб формування мовно-мовленнєвої особистості студента	156
Шевчук Т.Б. Вивчення формально-семантичних відношень між твірною і похідною основами у ВНЗ	165

Наукове видання
Актуальні проблеми сучасної філології.
Мовознавчі студії
Збірник наукових праць
Випуск XVI

Упорядкування та наукове редагування
Степанова О.І.

Технічний редактор
Литвак А.М.

ББК 81 Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії. Збірник наукових праць Рівненського
А 43 державного гуманітарного університету.
4 Вип. 16. – Рівне: РДГУ, 2008. – 174 с.
УДК
811.161.2

Здано до набору 14.10.2008. Підписано до друку 29.05.2008.
Формат 70x100^{1/16}.
Папір офсетний. Друк на різнографі.
Гарнітура Times New Roman Cyr.
Умовн. друк. арк. 13,4.
Тираж 300 прим. Зам. 57/1.

Видавничі роботи: редакційно-видавничий відділ РДГУ
33000, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12.
Адреса редакції: м. Рівне, вул. Остафова, 31; кафедра української мови